

การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพ่วงพรมคร” โดยใช้รูปแบบชิปปี้ AN Evaluation of the local curriculum “Dynamic of Phuangpromkhon” by CIPP MODEL

ธนาธิป รัตนพันธ์¹
Thanatip Rattanapan¹

Received: November 14, 2024; Revised: March 31, 2025; Accepted: April 24, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพ่วงพรมคร” ตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) ประกอบด้วย 1) บริบท 2) ปัจจัยนำเข้า 3) กระบวนการ และ 4) ผลผลิต กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ประชาชน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนพ่วงพรมครวิทยา รวม 59 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยทั้งหมด 4.74 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการประเมินบริบทมีคะแนนเฉลี่ย 4.76 อยู่ในระดับมากที่สุด มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและโรงเรียน โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พ่วงพรมครบ้านเรา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากเมืองสองธรรม สู่มืองคนดี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 จากนภา ลงภูผา ผ่านทุ่งนา สู่มหานที หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 วิถีท้องถิ่น แดนดินพ่วงพรมคร หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พอเพียงตามวิถีคนพ่วง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 นวัตกรรมพ่วงพรมคร ซึ่งเป็นการนำองค์ความรู้ในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมที่บูรณาการระหว่างรายวิชา โดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนหลัก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การประเมินปัจจัยนำเข้ามีคะแนนเฉลี่ย 4.72 อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีการสนับสนุน ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และงบประมาณมีเพียงพอในการดำเนินการ และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน การประเมินกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ย 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ นำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ เน้นการวัดและการประเมินผล

¹ครู, โรงเรียนพ่วงพรมครวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

¹Teacher, Phuangpromkhonwittaya School, The Secondary Educational Service Area Office Suratthani Chumphon

*Corresponding Author e-mail: thanatiprtnp@gmail.com

ตามสภาพจริง ครู วิทยากร(ปราชญ์ชาวบ้าน) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการประเมิน และมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอจากผู้บริหาร และการประเมินผลผลิตมีคะแนนเฉลี่ย 4.87 อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแล อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนที่ส่งผลต่อวิถีชุมชน มีความตระหนักต่อประโยชน์ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์และสืบสาน และมีทักษะในการทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร รูปแบบชิปปี้ หลักสูตรท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to evaluate the local curriculum “Dynamic of Phuangpromkhon” by CIPP MODEL, consisting of 1) contextual evaluation, 2) input evaluation, 3) process evaluation, and 4) output evaluation. The target groups were executives, school board members, community scholars, teachers in the social studies, religion, and culture subject group, and students in grades 9-11 of Phuangpromkhon Witthaya School, totaling 59 people. The research instruments were questionnaires and interview forms. The research findings indicate an overall average score of 4.74, which is at the highest level. Context Evaluation received an average score of 4.76, also at the highest level. The curriculum’s vision, mission, and objectives align with the community and school context. The curriculum structure comprises six learning units Unit 1 Puangphromkorn: Our Hometown Unit 2 From the City of Two Cultures to the City of Virtue Unit 3 From the Sky to the Mountains, Across the Fields to the Great River Unit 4 Local Way of Life in Puangphromkorn Unit 5 Sufficiency Economy in the Puang Phromkorn Way and Unit 6 Puangphromkorn Innovators These units integrate local knowledge into additional courses that combine multiple subjects, with Social Studies, Religion, and Culture as the core learning area, designed for Grade 10–12 students. Input Evaluation scored an average of 4.72, the highest level. School administrators provide strong support, teachers have a solid understanding of the curriculum, and sufficient materials, facilities, and budgets are available. Additionally, the local administrative organizations and the community actively support the curriculum implementation. Process Evaluation received an average score of 4.66, also at the highest level. The curriculum development follows

systematic steps, offering a variety of learning activities centered on learner-focused approaches. It integrates students' prior experiences to enhance learning, emphasizes authentic assessment, and involves teachers, local wisdom experts, and leaders from local administrative organizations in the evaluation process. School administrators conduct regular supervision and follow-ups to ensure effective curriculum implementation. Product Evaluation achieved the highest average score of 4.87. Students gain knowledge and understanding of general community characteristics, geography, history, natural resources, and the environment. They develop innovations that align with the community context and actively participate in environmental conservation and resource preservation. They also become aware of the importance of natural resources and the environment in sustaining their present and future lives. Furthermore, students engage in cultural preservation efforts and develop teamwork, problem-solving, analytical thinking, and creativity skills.

Keywords: Course Assessment, CIPP MODEL, Local Curriculum

บทนำ

หลักสูตรท้องถิ่น เป็นการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นชุมชนที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในถิ่นฐานบ้านเรือนและลักษณะภูมิศาสตร์ อันผูกพันร่วมวิถีวัฒนธรรมเดียวกับผู้คนในชุมชน มีความทรงจำส่วนบุคคลและความทรงจำร่วมกันของผู้คนที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกันและท้องถิ่นใกล้เคียงกันที่เป็นรากเหง้า ก่อให้เกิดเป็นเรื่องราวเรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ อาหารการกิน อาชีพท้องถิ่น การทำมาหากิน ประเพณีความเชื่อ ศรัทธา จิตวิญญาณ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของท้องถิ่นหรือการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมของสังคม หลักสูตรท้องถิ่น : พลวัตพ่วงพรมคร ตำบลพ่วงพรมคร อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นรายวิชาเพิ่มเติมของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนพ่วงพรมครวิทยา โดยเน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและความต้องการของชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับตำบลพ่วงพรมคร มีทักษะในการทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะในการทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์สู่การเป็นนวัตกรรมที่สร้างนวัตกรรมโดยประยุกต์ใช้กับหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

การประเมินผลหลักสูตร จะทำให้ทราบข้อบกพร่องหรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถหาทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นได้ทัน หากมีการประเมินเป็นระยะหรือช่วงจะช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ร่างหลักสูตรเสร็จแล้วต้องมีการประเมินเอกสารหลักสูตร คือ ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร

ข้อดีและข้อเสียที่ควรแก้ไขอย่างไรบ้างจะได้ปรับปรุง ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เมื่อได้หลักสูตรแล้วต้องนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ซึ่งทุกขั้นตอนนักพัฒนาหลักสูตรต้องตรวจสอบหรือประเมินผลการใช้หลักสูตรหลายครั้งว่า สามารถใช้ได้กับสถานการณ์จริงเพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร เพื่อปรับปรุงแก้ไข แม้จะนำหลักสูตรไปใช้แล้ว นักพัฒนาหลักสูตร ต้องตรวจสอบและประเมินตลอดเวลาว่า การปฏิบัติจริงนั้นได้ผลใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินหลักสูตรเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นภาพทุกขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรว่า สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายหรือประสบความล้มเหลว มีปัญหาอุปสรรคอะไรเพื่อแก้ไขปรับปรุง (กึ่งเพชร เงินทอง, 2559)

ชิปปี้ เป็นรูปแบบที่เน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด สำหรับประเทศไทยนิยมนำมาใช้ในการประเมินหลักสูตร มี 4 ด้าน คือ 1) การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ตลอดจนปรัชญาและแนวคิดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสม 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการตรวจสอบสภาพความพร้อม ความเหมาะสม และความพอเพียงของปัจจัยต่าง ๆ 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินกระบวนการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการบริหารและบริการหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนกระบวนการส่งเสริมการใช้หลักสูตร เพื่อหาจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของหลักสูตรในการนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรว่าตรงกับเจตนารมณ์และเป้าหมายของหลักสูตรหรือเป็นไปตามความคาดหวังหรือความต้องการของสังคมเพียงใด (Stufflebeam, 2007)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบชิปปี้ มาใช้ในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการประเมินหลักสูตร ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรดำเนินงานได้อย่างสะดวกและเป็นระบบ มีข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจว่าควรปรับปรุง ยกเลิกหรือพัฒนา มีการพิจารณาและประเมินกรอบงานสำหรับการวางแผนและการดำเนินงานของหลักสูตรทำให้สร้างความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนร่วมในการทำงาน จนเกิดบรรลุผลตามที่ต้องการ ดังที่ วีระศักดิ์ ชมภูคำ และคณะ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น : หลักสูตรภูมิปัญญาสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การปฏิบัติในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และความพึงพอใจของผู้ใช้หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การปฏิบัติ ใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบชิปปี้ ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) มีบริบทไม่แตกต่างกัน มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและชุมชนเป็นอย่างดี 2) การประเมินด้านตัวป้อน (Inputs Evaluation) ทุกรายการประเมินอยู่ในระดับดีมาก 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.20 (S.D.=0.87) อยู่ในระดับมาก 4) การประเมินด้านผลผลิต (Products Evaluation) ภาพรวมทุกรายการ

ประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (S.D.=0.64) อยู่ในระดับมาก และ 5) ความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” ตามรูปแบบซีบีบี ประกอบด้วย 1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

วิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนพวงพรมครวิทยา จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ
- 2) คณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรศาสนา และปราชญ์ชุมชน
- 3) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพวงพรมครวิทยา จำนวน 2 คน ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
- 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนพวงพรมครวิทยา จำนวน 45 คน

กรอบการประเมิน

การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพ่วงพรมคร” โดยใช้รูปแบบชิปปี้ มีกรอบการประเมิน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพ่วงพรมคร” โดยใช้รูปแบบชิปปี้

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้	เครื่องมือ/ วิธีการวัด	แหล่งข้อมูล	สถิติ	เกณฑ์ การตัดสินผล การประเมิน
การประเมิน บริบท (Context Evaluation)	- วิสัยทัศน์	เครื่องมือ	- ผู้บริหาร	- ค่าเฉลี่ย	- ระดับมาก
	- พันธกิจ	- แบบสอบถาม	- คณะกรรมการ	- ส่วน	3.41 ขึ้นไป
	- จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร	- แบบสัมภาษณ์ วิธีการ	สถานศึกษา	เพียงแบบ	ผ่านเกณฑ์
	- โครงสร้างของ หลักสูตร	- สอบถาม	- ปรากฏชุมชน	มาตรฐาน	
	- สื่อของหลักสูตร	- สัมภาษณ์	- ครูผู้สอน		
	- เนื้อหาของหลักสูตร		- นักเรียน ม.4-6		
การประเมิน ปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	- คุณสมบัติของ ผู้บริหาร	เครื่องมือ	- ผู้บริหาร	- ค่าเฉลี่ย	- ระดับมาก
	- คุณสมบัติของ ครูผู้สอน	- แบบสอบถาม	- คณะกรรมการ	- ส่วน	3.41 ขึ้นไป
	- คุณสมบัติของ นักเรียน	- แบบสัมภาษณ์ วิธีการ	สถานศึกษา	เพียงแบบ	ผ่านเกณฑ์
	- ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์	- สอบถาม	- ปรากฏชุมชน	มาตรฐาน	
	- ความพร้อมของ สถานที่ในการเรียนรู้	- สัมภาษณ์	- ครูผู้สอน		
	- ความพร้อมของ งบประมาณ		- นักเรียน ม.4-6		
การประเมิน กระบวนการ (Process Evaluation)	- การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น	เครื่องมือ	- ผู้บริหาร	- ค่าเฉลี่ย	- ระดับมาก
	- การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	- แบบสอบถาม	- คณะกรรมการ	- ส่วน	3.41 ขึ้นไป
		- แบบสัมภาษณ์ วิธีการ	สถานศึกษา	เพียงแบบ	ผ่านเกณฑ์
			- ปรากฏชุมชน	มาตรฐาน	

วัตถุประสงค์	ตัวบ่งชี้	เครื่องมือ/ วิธีการวัด	แหล่งข้อมูล	สถิติ	เกณฑ์ การตัดสินผล การประเมิน
	- การวัดและ ประเมินผล - การนิเทศติดตาม การใช้หลักสูตร	- สอบถาม - สัมภาษณ์	- ครูผู้สอน - นักเรียน ม.4-6		
การประเมิน ผลผลิต (Product Evaluation)	- ผลการจัดการเรียนรู้ - คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ - สมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียน	เครื่องมือ - แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์ วิธีการ - สอบถาม - สัมภาษณ์	- ครูผู้สอน - นักเรียน ม.4-6	- ค่าเฉลี่ย - ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	- ระดับมาก 3.41 ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” ตามรูปแบบชิปปี้ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม มีจำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” จำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมของสถานที่ในการเรียนรู้ และความพร้อมของงบประมาณ และ 3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” เป็นคำถามปลายเปิด (Open End)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและ
ปราชญ์ชุมชน

1. ศึกษารูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัย
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ
3. สร้างแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน
4. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ด้านหลักสูตรและการสอน ที่มีประสบการณ์การทำหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 1 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาและประเมินตามข้อคำถาม
5. นำคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) ซึ่งมีผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.81 และมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงในด้านที่ 2 ด้านกระบวนการ
6. ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
7. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

1.2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพ่วงพรมคร” จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมของสถานที่ในการเรียนรู้ และความพร้อมของงบประมาณ 3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และ 4) ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพ่วงพรมคร” เป็นคำถามปลายเปิด (Open End)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสำหรับนักเรียน

1. ศึกษารูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัย
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ
3. สร้างแบบสอบถามสำหรับนักเรียน

4. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ด้านหลักสูตรและการสอน ที่มีประสบการณ์การทำหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 1 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาและประเมินตามข้อคำถาม

5. นำคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) ซึ่งมีผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.87 และมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงในด้านที่ 2 ด้านกระบวนการ

6. ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2. แบบสัมภาษณ์ มีจำนวน 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” จำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมของสถานที่ในการเรียนรู้ และความพร้อมของงบประมาณ และ 3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร”

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร

1. ศึกษารูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ

3. สร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร

4. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ด้านหลักสูตรและการสอน ที่มีประสบการณ์การทำหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 1 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาและประเมินตามข้อคำถาม

5. นำคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) ซึ่งมีผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.95 และมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงในด้านที่ 1 ด้านบริบท

6. ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณสมบัติของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมของสถานที่ในการเรียนรู้ และความพร้อมของงบประมาณ 3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และ 4) ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ตอนที่ 3 ประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร”

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน

1. ศึกษารูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารและงานวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ

3. สร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน

4. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ด้านหลักสูตรและการสอน ที่มีประสบการณ์การทำหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 1 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ท่าน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาและประเมินตามข้อคำถาม

5. นำคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) ซึ่งมีผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.92 และมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงในด้านที่ 1 ด้านบริบท

6. ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบท

1. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน เพื่อให้ร่วมกันทำแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน ในด้านที่ 1 ด้านบริบท และนักเรียนทำแบบสอบถามสำหรับนักเรียน ในด้านที่ 1

2. สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนในด้านที่ 1 ด้านบริบท โดยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในด้านที่ 1 ด้านบริบท เพื่อกำหนดเป้าหมายและนำผลมาใช้ในการตัดสินใจให้มีความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนในการดำเนินงาน

ระยะที่ 2 วางแผนการดำเนินงาน

1. คณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน ทำแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน ในด้านที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า และนักเรียนทำแบบสอบถามสำหรับนักเรียน ในด้านที่ 2 ด้านกระบวนการ

2. สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนในด้านที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า โดยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในด้านที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้

ระยะที่ 3 พัฒนาหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนิเทศติดตาม

1. คณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน ทำแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน ในด้านที่ 3 ด้านกระบวนการ (การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น) และนักเรียนทำแบบสอบถามสำหรับนักเรียน ในด้านที่ 3 ด้านกระบวนการ (การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น)

2. สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนในด้านที่ 3 ด้านกระบวนการ (การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น) โดยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในด้านที่ 3 ด้านกระบวนการ (การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น) เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” ฉบับสมบูรณ์

4. ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน การวัดและประเมินผล และผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และปราชญ์ชุมชน นิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้

5. คณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน ทำแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน ในด้านที่ 3 ด้านกระบวนการ (การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและ

ประเมินผล และการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร) และนักเรียนทำแบบสอบถามสำหรับนักเรียน ในด้านที่ 3 ด้านกระบวนการ (การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล)

ระยะที่ 4 การประเมินผลผลิต

1. ครูผู้สอนประเมินผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร”
2. นักเรียนทำแบบสอบถามสำหรับนักเรียน ในด้านที่ 4 ด้านผลผลิต
2. สัมภาษณ์ครูผู้สอนในด้านที่ 4 ด้านผลผลิต โดยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และคำนวณหาค่าร้อยละ (%)
2. วิเคราะห์แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายตามมาตราวัดของลิเคิร์ท (Likert, 1987) ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับมาก
2.01 – 3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.81 – 2.00	หมายถึง	ระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาจัดลำดับและจัดหมวดหมู่ของแต่ละด้านเพื่อเรียบเรียงข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” โดยใช้รูปแบบซีบีบี ได้ใช้เครื่องมือในการประเมิน 2 รูปแบบคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยจากแบบสอบถามมีผลการวิจัยดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” จากแบบสอบถาม

ด้าน	จำนวน (คน)	M	SD	แปลความหมาย
การประเมินบริบท (Context Evaluation)	55	4.76	0.49	มากที่สุด
วิสัยทัศน์	55	4.84	0.37	มากที่สุด
พันธกิจ	55	4.87	0.34	มากที่สุด
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	55	4.75	0.52	มากที่สุด
โครงสร้างของหลักสูตร	55	4.57	0.66	มากที่สุด
เนื้อหาของหลักสูตร	55	4.75	0.48	มากที่สุด
การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	55	4.72	0.54	มากที่สุด
คุณสมบัติของผู้บริหาร	55	4.91	0.29	มากที่สุด
คุณสมบัติของครูผู้สอน	55	4.98	0.13	มากที่สุด
คุณสมบัติของนักเรียน	55	4.76	0.43	มากที่สุด
ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์	55	4.15	0.76	มาก
ความพร้อมของสถานที่ในการเรียนรู้	55	4.80	0.49	มากที่สุด
ความพร้อมของงบประมาณ	55	4.73	0.45	มากที่สุด
การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	55	4.66	0.58	มากที่สุด
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	55	4.75	0.44	มากที่สุด
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	55	4.87	0.34	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล	55	4.16	0.76	มาก
การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร	55	4.85	0.36	มากที่สุด
การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)	45	4.87	0.34	มากที่สุด
ผลการจัดการเรียนรู้	45	4.76	0.43	มากที่สุด
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	45	4.89	0.32	มากที่สุด
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	45	4.96	0.21	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.74	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” จากแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและปราชญ์ชุมชน และแบบสอบถามสำหรับนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสม 4.74 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการประเมินบริบท (Context Evaluation) มีคะแนนเฉลี่ย 4.76 อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีคะแนนเฉลี่ย 4.72 อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

มีคะแนนเฉลี่ย 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์ และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีคะแนนเฉลี่ย 4.87 อยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าผ่านเกณฑ์

ส่วนการวิเคราะห์จากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและโรงเรียน โครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พ่วงพรมครบ้านเรา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จากเมืองสองธรรม สู่มืองคนดี หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 จากนภาลงภูผา ผ่านทุ่งนา สู่มหานที หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 วิถีท้องถิ่น แดนดินพ่วงพรมคร หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พอเพียงตามวิถีคนพ่วง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 นวัตกรรมพ่วงพรมคร ซึ่งเป็นการนำองค์ความรู้ในท้องถิ่นมาจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมที่บูรณาการระหว่างรายวิชาโดยมีกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นแกนหลัก สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และเนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทของชุมชน และนโยบายการศึกษา สามารถนำไปพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ผู้บริหารมีการสนับสนุนในการจัดทำหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางสังคมศึกษาและศึกษาเนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นจากการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และงบประมาณของโรงเรียนพ่วงพรมครวิทยา เพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินการ อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการเรียนรู้

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายตามแผนการจัดการเรียนรู้ ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ นำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและชุมชน เน้นการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินด้านความรู้ และทักษะควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมมีส่วนร่วมในการประเมิน เช่น ครู วิทยากร(ปราชญ์ชาวบ้าน) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่เน้นข้อมูลเชิงปริมาณ และการทดสอบเนื้อหาความรู้ แต่เน้นกระบวนการทักษะ ความรู้สึนึกคิด ความตระหนักเห็นคุณค่าของชุมชน และมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอจากผู้บริหาร

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีผลการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก (3.5) ขึ้นไป ร้อยละ 83.33 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 93.02 และมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอยู่ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 93.02 นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศ การสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนของตำบลพ่วงพรมคร มีส่วนร่วมในการดูแลอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนที่ส่งผลต่อวิถีชุมชน อีกทั้งมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทำกิจกรรมทุกระดับที่พัฒนาองค์ความรู้ภายนอก มีความตระหนักต่อ

ประโยชน์ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีความห่วงใยหรือห่วงหาวนวณธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น จนเกิดแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์และสืบสาน และมีทักษะในการทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์สู่การเป็นนวัตกรรมที่สร้างนวัตกรรมโดยประยุกต์ใช้กับหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน

อภิปรายผล

ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น “พลวัตพวงพรมคร” โดยใช้รูปแบบชิปปี้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการประเมินบริบท (Context Evaluation) อยู่ในระดับมากที่สุด มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตรสอดคล้องกับบริบทของชุมชน และนโยบายการศึกษา การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) อยู่ในระดับมากที่สุด คุณสมบัติของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และงบประมาณ เพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินการ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) อยู่ในระดับมากที่สุด มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ และมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอจากผู้บริหาร และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) อยู่ในระดับมากที่สุด มีผลการจัดการเรียนรู้ในระดับดีมากขึ้นไป ร้อยละ 83.33 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 93.02 และมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอยู่ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 93.02 เนื่องจากรูปแบบการประเมินชิปปี้เป็นรูปแบบการประเมินที่ประเมินเป็นระยะ สามารถพบข้อผิดพลาดหรือจุดที่ควรพัฒนาระหว่างการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังพัฒนาหลักสูตร ทำให้หลักสูตรมีผลลัพธ์ที่ดี สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาหลักสูตร เพราะมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอผ่านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน สอดคล้องกับ Stufflebeam (2007) การประเมินด้วยรูปแบบ CIPP ผู้ประเมินสามารถตรวจสอบในแง่มุมต่าง ๆ มีการประเมินเป็นตัวชี้วัดอย่างเป็นระบบในการเข้าถึงของคำถามที่สัมพันธ์ทั้งนักประเมินกับผู้เกี่ยวข้องในการตัดสินใจและดำเนินการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโครงการ การประเมินเน้นการช่วยในการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ช่วยประหยัดเวลาในการประเมินและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นแบบง่ายและสะดวก จึงเป็นการประเมินที่มีประโยชน์และคุ้มค่า ประจักษ์ น้อยเหนือ และคณะ (2566) ได้ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ พบว่าหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการประเมินโดยใช้รูปแบบซิปป์ ต้องประเมินเป็นระยะตามขั้นตอนการประเมิน เริ่มจากบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่งจะประเมินครั้งละขั้นตอน แล้วนำข้อคิดเห็นจากผู้ประเมินมาปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตร

2. จากผลการวิจัยความสำเร็จของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากมีผู้ที่เกี่ยวข้องที่หลากหลายเปิดโอกาสให้ ครู นักเรียน ผู้บริหาร และชุมชน มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน สามารถนำไปใช้กับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามความต้องการของชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งกระบวนการประเมินช่วยให้ครูสามารถออกแบบการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้

3. จากผลการวิจัยผู้บริหารสามารถนิเทศ ติดตาม และตัดสินใจในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรได้ เนื่องจากซิปป์ ดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง จึงช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรได้ โดยมีข้อมูลสนับสนุน ทำให้การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า

4. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมในการวิจัย ซึ่งการวิจัยในครั้งต่อไปอาจจะให้ผู้ปกครองของนักเรียนมีส่วนร่วม เพราะผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กึ่งเพชร เงินทอง. (2559). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุโขทัย ปีการศึกษา 2558. สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุโขทัย.
- ประจักษ์ น้อยเหนือ, ทรายุทธ รัตนปัญญา, และสุชาร์ตน์ ดิสขำ. (2566). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปป์. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 8(2), 1-13.
- วีระศักดิ์ ชมภูคำ, ยุพิน อินทะยะ, พวงพยอม ชิดทอง, และพิชญ์สินี ชมภูคำ (2562). การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น: หลักสูตรภูมิปัญญาสู่การปฏิบัติ [มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
<http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/1917>

ภาษาอังกฤษ

- Chomphucome, W., intaya, Y., Chitthong, P., & Chomphucome, W. (2019). *Integrating Local Wisdom : Local Wisdom Curriculum into Practice*. [Chiang Mai Rajabhat University] .
<http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/1917>
- Likert, S. (1987). *New patterns of management*. New York,NY: McGraw-Hill.
- Ngerntong, K. (2016). *Curriculum Evaluation of Bachelor of Science in Sport Science Program, Institute of Physical Education Sukhothai Campus in the Academic Year 2015*. Institute of Physical Education Sukhothai Campus.
- Noinuay, P., Rattanapanya, S., & Diskum, S. (2023). An Evaluation of the School Based Curriculum of Suankularb Wittayalai Thonburi Using the CIPP model. *Academic MCU Buriram Journal*, 8(2), 1-13.
- Stufflebeam, D. L. (2007). *CIPP Evaluation Model Checklist*. Retrieved from
<https://wmich.edu/evalctr/checklists>